

Nederland is partij in strijd van Papoea's tegen racisme

Minder dan een jaar geleden vonden hetzelfde soort antiracismedemonstraties die we nu zien in de Verenigde Staten plaats in West-Papoea - de meest oostelijke provincie van Indonesië. De tragiek van deze regio is dat er toen wereldwijd nauwelijks aandacht voor was. De rellen waren veroorzaakt door racistische scheldwoorden en geweldpleging door Indonesische politiemensen en wapende bendes tegen Papoea-studenten in Surabaya.

In West-Papoea antwoordden de Indonesische autoriteiten op de protesten met repressie. Ongeveer 6.500 extra militairen werden ingezet in deze regio, die vervolgens van de buitenwereld werd afgesloten door het platleggen van internet. Demonstranten werden op onjuiste gronden gearresteerd. Uit gegevens van de *Papuan Antiracism Coalition* blijkt dat tussen augustus en december 2019 naar schatting duizend mensen zonder aanhoudingsbevel werden gearresteerd. 69 van hen op beschuldiging van hoogverraad.

Systemisch racisme blijkt ook uit de oneerlijke rechtszaken die op dit moment lopen tegen zeven politieke gevangenen uit Papoea in Balikpapan, in Oost-Kalimantan. Tegen hen werd 17 jaar gevangenisstraf geëist wegens betrokkenheid bij de antiracismedemonstraties afgelopen jaar. Hun Indonesische advocaat Veronica Koman (die inmiddels is uitgeweken naar Australië) noemde het proces „absurd“: „In de aanklacht wordt als bewijs opgevoerd een riem, sierlichtjes, kerstverlichting, een telefoonoplader, een notitieblokje en een stroomkabeltje.“

Papoea's voeren in Indonesië, net als Afro-Amerikanen in de VS, strijd tegen historisch geïnstitutionaliseerd racisme. Nederland kan als medeverantwoordelijke bijdragen aan een oplossing, betoogt *Elvira Rumkabu*.

Ofschoon racisme tegen Papoea's in Indonesië tot voor kort nauwelijks aandacht kreeg, is het diep geworteld in de Indonesische overheidsinstellingen. Dit racisme kan worden teruggevoerd tot de Nederlandse koloniale periode. Historicus Richard Chauvel laat bijvoorbeeld zien hoe Den Haag in het toenmalige Nederlands Nieuw-Guinea een duaal koloniaal bestel had ingevoerd (net zoals in andere delen van Nederlands-Indië) met een handvol Nederlandse bestuurders aan de top, terwijl Indonesiërs functies bekleedden in het leger, als politiemensen, leraren of lagere bestuursambtenaar. Geboren Papoea's waren gestigmatiseerd als primitief en dom en bevonden zich onderaan de sociale ladder. Dit systeem leidde tot het Indonesische superioriteitsgevoel dat aan de basis ligt van het tegen Papoea's gericht racisme.

Deze raciale constructie werd ook gebruikt om de uitsluiting van de Papoea's te rechtvaardigen uit de internationale diplomatie tijdens de jaren zestig ten aanzien van hun eigen politieke toekomst. Het conflict tussen Indonesië en Nederland over de status van West-Papoea (toen: Irian Jaya, red.) werd bepaald door de VS, Australië, Indonesië en Nederland en zelfs de VN. Het volk van Papoea werd niet alleen verraden door de

Nederlanders die het de hoop hadden gegeven op een onafhankelijke natie, maar ook door het internationaal systeem dat hun zelfbeschikkingsrecht offerde op het altaar van de Koude-Oorlogspolitiek van die jaren.

De tot in deze tijd voortdurende sociale stigmatisering heeft geresulteerd in de invoering van een bevoogdend ontwikkelingsbeleid in Papoea. Papoea's zijn hierdoor nog altijd buitengesloten van beslissingen die hun eigen toekomst betreffen omdat zij volgens de superieure Indonesiërs te primitief zouden zijn. Vandaar de actuele protesten tegen de speciale autonome status voor Papoea (Otsus).

Voorbeeld zijn de enorme infrastructuurele projecten die president Joko Widodo nu laat uitvoeren. Ze worden door de regering gepresenteerd onder het mom van sociale rechtvaardigheid. Maar in werkelijkheid doen de projecten de lokale inwoners meer kwaad dan goed. Multinationale corporaties zijn betrokken bij ontbossing, *landgrab* (het afpakken van land), uitbuiting, intimidatie en directe geweldpleging door beveiligingstroepen die de belangen van de bedrijven beschermen.

Racisme werkt ook door in de politieke constructie van de zogenaamde separatistische identiteit van Papoea's. Kijk maar: als we al iets horen over Papoea's dan gaat het altijd over hun streven naar onafhan-

kelijkheid. Maar weinig aandacht gaat naar de economische en sociale buitensluiting, de culturele deprivatie, het afpakken van grond, milieuproblemen en andere mensenrechtentema's die Papoea's dagelijks ervaren. Het definiëren van de problemen waar Papoea's mee worstelen als een onafhankelijkheidsstrijd is een oversimplificatie van de realiteit.

De strijd van Papoea's tegen racisme verdient meer dan alleen de sympathie van het Nederlandse volk en van hun regering. Het zou goed zijn wanneer Nederlanders zich afvroegen hoe hun koloniale nalatenschap het leven van Papoea's nu nog steeds beïnvloedt. Zo kunnen we een oprecht begin maken met onze dialoog over Papoea toen en nu.

Er is een historische medeverantwoordelijkheid die van het geweten van het Nederlandse volk om solidariteit vraagt, en daadwerkelijke actie om verbetering tot stand te brengen in Papoea.

Het Nederlandse volk zou de keuze moeten maken om te luisteren naar het verhaal van het lijden van de Papoea's. En zich opnieuw af te vragen hoe het vraagstuk van de Papoea's wordt geframed, en dan de Indonesische regering ertoe te bewegen Papoea's toe te staan daadwerkelijk invloed uit te oefenen op hun strijd ten overstaan van een internationaal publiek.

De Nederlandse zichtbaarheid, invloed en privileges zijn machtige instrumenten die kunnen worden ingezet om de strijd van de Papoea's voor rechtvaardigheid, menselijke waardigheid en gelijkheid, kracht bij te zetten. Papoea's hebben medestanders nodig in hun strijd tegen rassendiscriminatie. Het is nu aan Nederland om te besluiten om naast de onderdrukte Papoea's te gaan staan en hun stem hoorbaar te maken.

Elvira Rumkabu doceert internationale betrekkingen aan de Cenderawasih Universiteit in Jayapura.